

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 12. toukokuuta 2016
(OR. en)

8833/16

DEVGEN 91
ACP 69
RELEX 380
SOC 249
WTO 130
COMER 59
FDI 8

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä: 12. toukokuuta 2016
Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 8577/16

Asia: EU ja vastuulliset globaalit arvoketjut
– Neuvoston päätelmät (12. toukokuuta 2016)

1. Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3462. istunnossaan 12. toukokuuta 2016 hyväksymät neuvoston päätelmät aiheesta EU ja vastuulliset globaalit arvoketjut.

Neuvoston päätelmät aiheesta EU ja vastuulliset globaalit arvoketjut**Johdanto**

1. Neuvosto toteaa, että globaaleista arvoketjuista on tullut tärkeä tekijä maailmanlaajuisissa tuotantomalleissa. Globaalien arvoketjujen monitahoisuuden vuoksi EU:ssa ja sen ulkopuolella on sitouduttava nykyistä vahvemmin ja proaktiivisesti varmistamaan, että niitä hallitaan asianmukaisella osallistavaa ja kestävä kasvua edistävällä tavalla. Neuvosto muistuttaa tältä osin, että yhtenä EU:n tavoitteena on taata, että osallistava talouskasvu ja kehitys kulkevat käsi kädessä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien, työelämän perusnormit mukaan lukien, ja kestävien ympäristöä koskevien käytäntöjen ja toimintapoliittisten puitteiden kanssa.¹ Neuvosto painottaa, että tämä kysymys on erityisen tärkeä kehitysyhteistyön alalla, sillä kehittyvillä mailla on usein huomattavia haasteita kestävä kehityksen ja kasvun aikaansaamisessa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien osalta.
2. Neuvosto tähdentää, että kestävä kehityksen toimintaohjelmalla 2030 sekä Addis Abeban toimintasuunnitelma on keskeinen rooli, ja palauttaa mieleen 26. toukokuuta 2015 antamansa päätelmät² korostaen erityisesti, että on tarpeen edistää toimintapolitiikan johdonmukaisuutta, mikä mahdollistaa toimintapoliittisten kehysten luomisen ja yksityisen sektorin mukaantulon. Neuvosto palauttaa mieleen myös muutossuunnitelman³, jossa EU:n kauppaa- ja kehityspolitiikka suunnataan vähiten kehittyneisiin ja eniten avun tarpeessa oleviin maihin myös tullietuuksien tai kauppaa tukevan kehitysyhteistyön muodossa.

¹ SEU 3 artikla.

² 9241/15.

³ 15560/11 – COM(2011) 637 final.

3. Neuvosto palauttaa mieleen komission tiedonannosta "Kaikkien kauppa: Vastuullisempaa kauppa- ja investointipolitiikkaa" antamansa päätelmät⁴, joissa korostetaan EU:n kauppapoliittisten välineiden merkitystä kestäväen kehityksen, ihmisoikeuksien ja hyvän hallinnon kannalta. Neuvosto pitää myönteisenä komission yksiköiden valmisteluasiakirjaa⁵, jossa raportoidaan komission tiedonannon "Kauppa, kasvu ja kehitys" täytäntöönpanosta⁶, ja neuvoston aiheesta "EU:n lähestymistapa kauppaan, kasvuun ja kehitykseen seuraavalla vuosikymmenellä" antamien päätelmien jatkotoimista. Neuvosto on tyytyväinen myös aloitteisiin, joilla edistetään kumppaneidemme kanssa kansainvälisesti hyväksytyjä ympäristönormeja ja työntekijöiden perusoikeuksia sekä työterveyttä ja -turvallisuutta, kuten Bangladeshin kestävyyssojmusta ja Myanmarin kanssa laadittua, työntekijöiden oikeuksia koskevaa aloitetta.
4. Neuvosto palauttaa mieleen päätelmänsä komission tiedonannosta "Yksityissektorin roolin vahvistaminen kehitysmaiden osallistavan ja kestäväen kehityksen tavoittelussa"⁷, joissa korostetaan, että osallistavan ja kestäväen kasvun sekä liiketoimintamahdollisuuksien aikaansaamiseksi tarvitaan yritysten yhteiskuntavastuuta, yksityisen sektorin sitoutumista ja globaalien arvoketjujen vastuullista hallintaa. Keskeisiä tässä suhteessa ovat kestävät hankinnat ja luonnonvarojen kestävä hoito.
5. Mikroyritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen globaaleihin arvoketjuihin voi tuoda huomattavia hyötyjä. Monikansallisilla yrityksillä voisi olla rakentava rooli mikroyritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten kumppaneina, ja ne voisivat täten edistää tiedon, osaamisen ja teknologian levitystä sekä ympäristö- ja sosiaalisten normien täytäntöönpanoa.

⁴ 14708/15.

⁵ 6554/16 – SWD(2016) 47 final.

⁶ 5887/1/12 REV 1 – COM(2012) 22 final.

⁷ 16856/14.

6. Neuvosto tunnustaa yritysten yhteiskuntavastuuta koskevan EU:n strategian⁸ ja komission ja unionin korkean edustajan konfliktialueilta ja korkean riskin alueilta peräisin olevien mineraalien vastuullisesta hankinnasta antaman yhteisen tiedonannon⁹ sekä kiertotaloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman¹⁰ roolin. Neuvosto korostaa yritysten yhteiskuntavastuuta koskevan strategian ja vastuullisen yritystoiminnan¹¹ merkitystä kestäväen kehityksen edistämässä sekä ihmisarvoisten työpaikkojen ja sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusmahdollisuuksien luomisessa kaikille ja erityisesti naisille ja nuorille sekä haavoittuville väestöryhmille, kuten vammaisille.

⁸ 16606/11 – COM(2011) 681 final.

⁹ 7704/14 - JOIN(2014) 8 final.

¹⁰ COM(2015) 614 final.

¹¹ EU käyttää yritysten yhteiskuntavastuuta koskevaa strategiaa ja vastuullista yritystoimintaa rinnasteisesti. Vuonna 2011 yritysten yhteiskuntavastuuta koskevassa EU:n strategiassa määriteltiin yritysten yhteiskuntavastuu yritysten vastuuksi omista yhteiskunnallisista vaikutuksistaan ja painotettiin sitä, että "täyttääkseen täysimääräisesti yhteiskuntavastuunsa yrityksillä olisi oltava käytössä prosessi, jolla integroidaan yhteiskuntaan, ympäristöön, ihmisoikeuksiin, eettisiin kysymyksiin ja kuluttaja-asioihin liittyvät näkökohdat niiden liiketoimintaan ja ydinstrategiaan tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa".

7. Neuvosto painottaa, että kestävä kehityksen toimintaohjelman 2030 tavoitteissa sovitut osallistavat ja kestävät lähestymistavat, eritoten kestävä tuotantoa, kestävä kulutusta ja ihmisarvoista työtä koskevat lähestymistavat, ovat tärkeitä, ja pitää tervetulleena vastuullista yritystoimintaa koskevaa tiiviimpää kansainvälistä yhteistyötä. Neuvosto pitää merkittävänä EU:n ja sen jäsenvaltioiden tekemää työtä ilmastonmuutosta ja biologista monimuotoisuutta koskevien YK:n yleissopimusten, kuten myös kansainvälisesti tunnustettujen ohjeiden ja periaatteiden, täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan edistämiseksi. Näihin kuuluvat Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille sekä konflikti- ja riskialueilta peräisin olevien mineraalien toimitusketjun vastuullisuutta koskevat OECD:n due diligence -ohjeet, yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat YK:n suuntaviivat ja Maailman ruokaturvakomitean periaatteet vastuullisista investoinneista maatalouteen ja elintarvikejärjestelmiin. Neuvosto on tyytyväinen Maailman työjärjestön ILO:n tällä alalla tekemään työhön ja odottaa aktiivista yhteistä osallistumista ihmisarvoisesta työstä globaaleissa toimitusketjuissa käytäviin keskusteluihin¹² 105. kansainvälisessä työkonferenssissa kesäkuussa 2016. Neuvosto antaa täyden tukensa julkilausumalle, jonka päämiehet antoivat G7-kokouksessa ja jossa todetaan, että hallitukset ja liikeyritykset ovat yhdessä vastuussa vastuullisen toimitusketjun edistämisestä ja vievät yhdessä eteenpäin tietämystä due diligence -prosessista. Neuvosto tukee myös G20-johtajien toteamusta siitä, että on tärkeää edistää turvallisuutta ja terveyttä työpaikoilla, myös kestävässä globaaleissa toimitusketjuissa (vuoden 2015 Antalyan huippukokous). Neuvosto palauttaa mieleen, että EU ja sen jäsenvaltiot aikovat edelleen edistää avointa, yhteistyöhön perustuvaa ja reilua kansainvälistä verotusympäristöä, jossa noudatetaan hyvän hallintotavan periaatteita. Rahoituksen avoimuutta tulisi lisätä esimerkiksi niin, että viranomaiset vaihtavat keskenään tietoja tältä osin.

¹² 'Toimitusketju' ja 'arvoketju' ovat samankaltaisia termejä, jotka viittaavat koko tuotantoketjuun raaka-aineiden prosessoinnista lopullisiin tuotteisiin. Kontekstista riippuen termiä 'toimitusketju' voidaan käyttää, kun viitataan nimenomaan prosessiin, jossa kaikki hyödykkeen tuotantoon ja jakeluun osallistuvat osapuolet ovat mukana, ja termiä 'arvoketju' silloin, kun puhutaan toisiinsa liittyvistä toiminnoista, joilla yritys lisää tuotteen arvoa. Tässä näitä termejä kuitenkin käytetään rinnasteisina.

8. Neuvosto korostaa, että EU ja sen jäsenvaltiot, jotka yhdessä muodostavat maailman suurimmat markkinat ja ovat yhdessä kauppaa tukevan avun johtava myöntäjä – tämän avun osuus on yli kolmasosa EU:n virallisesta kehitysavusta ja sillä vastataan kauppaan liittyviin tarpeisiin – voivat käyttää asemaansa tehdäkseen globaaleista arvoketjuista kestävämpiä ja osallistavampia erityisesti niillä markkinoilla, joilla köyhimmät hankkivat elantonsa.

Yhteisten toimien tehostaminen

9. Neuvosto kannustaa komissiota ja jäsenvaltioita huolehtimaan edelleenkin siitä, että toimintapolitiikoilla tuetaan globaalien arvoketjujen kestävyyttä ja edistetään yritysten yhteiskuntavastuun periaatteita, etenkin niin, että yritysten yhteiskuntavastuun periaatteita noudatetaan muotoiltaessa EU:n toimintapoliittisia välineitä ja EU:n rahoittamien hankkeiden kautta. Neuvosto kannustaa lisäksi komissiota tehostamaan due diligence -prosessin täytäntöönpanoa ja edistämään vuoropuhelua ja yhteistyötä kaikkien asiaan liittyvien julkisten ja yksityisten sidosryhmien keskuudessa niin, että saadaan aikaan maailmanlaajuiset tasapuoliset toimintaolosuhteet ja toteutetaan politiikkatoimenpiteitä, joilla pyritään muun muassa edistämään due diligence -prosessin soveltamista ihmisoikeuksien toteutumiseen yritystasolla. Vastuullinen liiketoiminta voi sellaisenaan luoda lopulta kilpailuetua. Neuvosto vahvistaa, että on tärkeää edelleen tukea markkinoiden kestävyuden ja osallistavuuden edistämiseen tarkoitettujen kansallisten sääntelyjärjestelmien lujittamista .
10. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että kaikkiin EU:n kauppasopimukseen sisällytetään aina kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevia määräyksiä, joissa osapuolet veloitetaan noudattamaan työelämän perusnormeja ja muita ILO:n yleissopimuksia sekä keskeisiä monenvälisiä ympäristösopimuksia. Kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevat säännökset edistävät tärkeitä kansainvälisesti sovittuja yritysten yhteiskuntavastuuta koskevia suuntaviivoja ja periaatteita. Neuvosto pyytää komissiota raportoimaan säännöllisesti tilanteesta ja valvomaan kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevien määräysten täytäntöönpanoa hyödyntämällä olemassa olevia raportointi- ja seurantavälineitä.

11. Neuvosto kannustaa komissiota ja jäsenvaltioita jatkamaan työtä sisäisen ja ulkoisen politiikan alalla kehitysyhteistyöpolitiikan johdonmukaisuuden osalta, josta määrätään SEUT 208 artiklassa. On etsittävä synergioita kehitysyhteistyön, ympäristöpolitiikan ja kaupan välineiden välillä, ja etenkin on saatava hyödynnettyä niiden koko yhdistetty potentiaali sekä edistettävä kaupan ja kestävän kehityksen ja muiden kestävän kehityksen kannalta tärkeiden määräysten täytäntöönpanoa ja vietävä niitä eteenpäin, jotta kehitysvaikutus saadaan maksimoitua. Tähän kuuluu valmiuksien lisääminen, poliittinen vuoropuhelu ja kansalaisyhteiskunnan, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien osallistuminen. Neuvosto odottaa kiinnostuneena EU:n kauppaa tukevan avun strategian tulevaa tarkistusta, jonka tarkoituksena on lisätä synergioita kaupan ja kehitysyhteistyön alalla, etenkin tähän liittyvien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.
12. Neuvosto tukee toimia, joita on toteutettu vastuullisten toimitusketjujen edistämiseksi sellaisten aloitteiden kautta kuin EU:n vaatealoite ja sellaisten maatalousalan aloitteiden kautta kuin metsälainsäädännön noudattamista, metsähallintoa ja puukauppaa koskeva FLEGT-toimintasuunnitelma, Amsterdamin julistukset metsäkadosta ja kestävästä palmuöljyn tuotannosta, sekä muiden alojen aloitteiden kautta. Neuvosto kannustaa painokkaasti komissiota ja jäsenvaltiota jakamaan parhaita käytäntöjä, joihin kuuluu myös uusien ja innovoivien lähestymistapojen edistäminen, sekä tehostamaan näitä aloitteita ja nopeuttamaan niiden toteuttamista. Mineraalien vastuullista hankintaa koskevien julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyökumppanuuden kehittäminen ja muut konfliktialueilta ja korkean riskin alueilta tulevien mineraalien vastuullista hankintaa koskevat aloitteet ovat hyödyllisiä välineitä tässä suhteessa.
13. Neuvosto tukee EU:ssa ja kumppanimaissa kaikilla tasoilla lähestymistapoja, joissa mukana on monia sidosryhmiä. Tämä voi tilanteen mukaan koskea kansainvälisiä järjestöjä, kansalaisyhteiskuntaa ja työmarkkinaosapuolia, yksityistä sektoria ja hallituksia sekä muita julkisia elimiä, ja EU:n edustustot voivat tukea tätä, sillä niillä on merkittävä rooli edistettäessä yritysten yhteiskuntavastuuta globaaleissa arvoketjuissa. Valtioiden rajat ylittävät yritystason työehtosopimukset, kuten maailmanlaajuiset puitesopimukset, joissa tavarantoimittajat ovat mukana, ovat tärkeitä välineitä tässä suhteessa. Neuvosto kehottaa komissiota tukemaan edelleen toimia, joilla pyritään lisäämään yksityisen sektorin osallistumista kehitysyhteistyöhön ja vastuulliseen yritystoimintaan.

14. Neuvosto painottaa, että on tarpeen jatkaa kansainvälisesti sovittujen yritysten yhteiskuntavastuuta ja vastuullista yritystoimintaa koskevien periaatteiden, ohjeiden ja aloitteiden edistämistä myös muissa kuin OECD-maissa. Näitä periaatteita, ohjeita ja aloitteita ovat muun muassa yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat YK:n suuntaviivat, YK:n Global Compact -aloite, ILO:n kolmikantainen periaatejulistus, joka koskee monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa ja ylikansallisia yrityksiä koskevat OECD:n suuntaviivat, ja niillä voidaan edistää myös korruptiontorjuntatoimia luomalla avoimempia ja läpinäkyvämpiä liiketoimintaympäristöjä. Kestäviä julkisia hankintoja olisi edistettävä. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä sukupuolten tasa-arvoon ja siihen, että naiset voivat osallistua täysipainoisesti, tasapuolisesti ja vaikuttavasti kaikilla päätöksenteon tasoilla sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan toimintasuunnitelman 2016–2020 mukaisesti.
15. Neuvosto kannustaa komissiota, EUH:ta ja jäsenvaltioita tehostamaan työtään vastuullisen yritystoiminnan suhteen. Tähän voisi kuulua muun muassa yritysten yhteiskuntavastuuta ja vastuullista yritystoimintaa sekä liiketoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevia kansallisia toimintasuunnitelmia ja komission käynnistämä uusi vastuullista yritystoimintaa koskeva toimintasuunnitelma vuonna 2016. Näissä toimintasuunnitelmissa olisi määriteltävä konkreettisia toimia nykyisiin ja tuleviin sosiaalisiin, ympäristöön liittyviin ja hallinnollisiin haasteisiin ja prioriteetteihin vastaamiseksi, jotta yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat YK:n suuntaviivat voidaan panna täytäntöön.